

Nr 326.

Av herr **Fast m. fl.**, om ändrad lydelse av § 12 riksdagsordningen.

I motion vid 1917 års riksdag föreslog herr Kjellén, att riksdagsmannaarvodet skulle höjas från 10 kronor per dag och högst 1,200 kronor till 15 kronor per dag och högst 2,000 kronor. För riksdagsman, bosatt i stad, där riksdag hålles, föreslogs, att dittillsvarande arvode skulle förbli oförändrat.

Vid samma riksdag yrkade herr Rydén i en motion, att riksdagsmannaarvodet skulle höjas till 3,000 kronor för riksdagsman, som icke hade sitt hemvist i stad, där riksdag hålles, samt till 2,000 kronor för annan riksdagsman, dock att för de fall, då enligt §§ 12 och 23 riksdagsordningen arvodet beräknades per dag, dagtraktamentet skulle i det förra fallet utgöra 20 kronor, i det senare fallet 15 kronor.

Utskottet fann i likhet med motionärerna en höjning av riksdagsarvodet i hög grad påkallad. I fråga om sättet, varpå detta borde beräknas, hade motionärerna ansett, att hänsyn borde tagas till den förlängning av sessionerna, som faktiskt inträtt sedan 1865. Som normal riksdagstid hade nämligen herr Rydén antagit 5 månader, herr Kjellén omkring 4 1/2 månader. Utskottet ansåg, att den i grundlagarna förutsatta normaltiden icke borde utan tvingande skäl uppgivas. Dock borde man vid arvodets fastställande även räkna med en mindre förlängning utöver de 4 månaderna, men formellt blott räkna med den grundlagsstadgade tiden. I enlighet härmed föreslog också utskottet ett dagtraktamente å 20 kronor men beräknat endast för den i grundlag fastställda riksdagstiden, alltså med en maximisiffra av 2,400 kronor. För riksdagsman, bosatt å ort, där riksdag hålles, föreslogs ett dagtraktamente av 15 kronor med ett maximibelopp å 1,800 kronor. Riksdagen biföll förslaget, som vid 1918 års riksdag grundlagsfästades.

Visserligen hade konstitutionsutskottet vid 1917 års riksdag fram-

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 106 häft. (Nr 326.) 1

hållit, att det måste följa både av arvodesbestämmelsernas karaktär av grundlagsbud och av deras ömtåliga natur i övrigt, att arvodesförhöjningen gjordes så pass stor, att nya ändringar i bestämmelserna icke under närmaste tid behövde ifrågasättas.

Trots frågans grannliga natur kan det dock tyvärr ej undvikas, att den åter bringas inför riksdagen. Det har nämligen visat sig, att de onaturligt höga levnadskostnaderna i stort sett ingalunda minskats. Då arvodesförhöjningen företogs, framhölls, att den ej skulle beräknas efter de då rådande utomordentliga förhållandena, utan så, att, när ett normalt tillstånd åter inträdde, den skulle komma att fullt motsvara sitt ändamål.

En dylik återgång har emellertid icke ägt rum under den tid, som följt, sedan riksdagsarvodena reglerades. I stället har sedan våren 1917 levnadskostnaderna ytterligare väsentligt stegrats. Erfarenheten har jämväl ådagalagt, att man ej heller kan för överskådlig tid förvänta någon nämnvärd sänkning av den nuvarande prisnivån.

Under sådana förhållanden måste det på våren 1917 fastställda dagtraktamentet betraktas såsom varande alltför lågt tilltaget. Om man beräknar, att riksdagen hålles samlad *minst* 20 dagar utöver den grundlagsstadgade tiden, blir dagtraktamentet i verkligheten blott något mera än 17 kronor. Med hänsyn till, att många av riksdagens ledamöter måste under riksdagstiden — och i vissa fall även någon tid efteråt — gå förlustiga hela sin arbetsförtjänst, så att med ovannämnda summa skall bestridas såväl representantens uppehälle vid riksdagen som ock underhållet av hans familj i hemorten, torde det nuvarande arvodets otillräcklighet vara fullt ådagalagd. Vid sådant förhållande måste det vara uppenbart, att regleringen av riksdagsarvodena vid 1917 års riksdag på grund av förhållanden, som man då icke kunde överblicka, icke erhöll den avsedda, definitiva lösningen.

Man kan även erinra om, att Sverige alltjämt befinner sig bland de stater, som lämna den lägsta ersättningen för riksdagsmannauppsdragets fullgörande. Redan före kristidens inträde åtnjoto riksdagsmännen i Tyskland, Sachsen, Belgien, Holland, Norge, Bayern och Italien ett arvode, varierande mellan 2,600—4,800 kronor. Högst antagligt är, att dessa belopp nu under krisåren undergått en kraftig höjning. Så är exempelvis fallet i Norge, där stortingsmännen å sitt arvode — 3,000 kronor — åtnjuta dyrtidstillägg i likhet med statens tjänstemän.

Vid beräkning av den arvodesökning, som nu erfordras, torde man böra utgå från den principen, att ersättningen för med riksdagsmannauppsdraget förenade utgifter sättes till ett sådant belopp, att ett

mottagande av riksdagsmannakall ej behöver innebära ekonomiska uppoffringar av den art, att de äventyra vederbörandes existens eller över huvud försvåra möjligheten till den ekonomiskt fullt oberoende ställning, som en folkrepresentant måste intaga. Bäst hade varit, om den erforderliga ökningen hade kunnat ske i form av dyrtidstillägg, varigenom den kunnat lätt anpassa sig efter prislägets skiftningar. Då denna väg dock med hänsyn till konstitutionella betänkligheter synes vara svårframkomlig, se vi oss nödsakade påyrka en ny grundlagsändring. Vi föreslå, att arvodet sättes till ett belopp av 40 kronor per dag, vilket dagtraktamente för riksdag dock ej må överstiga sammanlagt 4,800 kronor. För de representanter, som äro bosatta å ort, där riksdag hålles, bör, som hittills, arvodet beräknas 25 procent lägre, d. v. s. till 30 kronor per dag och högst 3,600 kronor.

Såsom härav framgår, hava vi i fråga om maximibeloppets förhållande till den tid, under vilken riksdag må jämlikt § 5 riksdagsordningen vara samlad, ställt oss på den nuvarande grundlagsuppfattningens ståndpunkt. Då emellertid riksdagen så gott som undantagslöst är samlad längre tid än fyra månader, blir i allmänhet det effektiva riksdagsarvodet per dag mindre än det av oss föreslagna. Beträffande riksdagsman, som icke är bosatt å ort, där riksdag hålles, blir det verkliga dagtraktamentet, om riksdag hålles samlad

till och med den 19 maj.....	36 kronor 92 öre
» » » » 29 »	34 » 28 »
» » » » 8 juni	32 » — »
» » » » 18 »	30 » — »

Då under de senare åren riksdagarna hava tenderat till att först kunna avslutas omkring medio av juni, blir sålunda enligt vårt förslag det effektiva dagarvodet något mera än 30 kronor. Särskilt med hänsyn till dem, som av sitt riksdagsmannaarvode måste trygga icke blott sitt eget uppehälle vid riksdagen, utan även den i hemorten varande familjens underhåll, kan ett sådant arvode ingalunda anses för högt tilltaget.

Vi hemställa därför, att riksdagen ville som vilande till grundlagsenlig behandling för sin del antaga följande förslag till ändrad lydelse av riksdagsordningens § 12:

»§ 12.

Ledamot av första kammaren, som icke är bosatt å ort, där riksdag hålles, åtnjuter av statsmedel

ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt i dagtraktamente under riksdagen fyrtio riksdaler, vilket dagtraktamente dock ej må överstiga sammanlagt fyratusenåttahundra riksdaler. Ledamot — — — —
— — — åter.

Ledamot av första kammaren, som är bosatt å ort, där riksdag hålles, undfår i dagtraktamente trettio riksdaler, vilket dagtraktamente dock ej må överstiga sammanlagt tretusensexhundra riksdaler.

Den ledamot — — — — — — — — — —
— — — — — befallningshavande.»

Stockholm den 21 februari 1920.

Erik Fast.

Adolf Janson.

O. W. Lövgren.

O. W. Edbom.

C. J. Johansson
i Uppmålby.

Ivar Vennerström.

Albert Zander.

C. J. Ericsson.

K. A. Borg.

S. P. Svanberg.

Karl Magnusson.

L. A. Björklund.

Algot Sjöström.